

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_14287

95ο
ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 10)

I. Η μεταφυσική ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- α.τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β.τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ.τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας

Σωστή απάντηση: α.

II.Ο σκεπτικισμός ως φιλοσοφική θεώρηση:

- α.δέχεται την αξία της βέβαιης γνώσης
- β.αμφισβητεί την ανθρώπινη ικανότητα για απόκτηση βέβαιης γνώσης
- γ.υποστηρίζει ότι διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε κάτι αληθινά

Σωστή απάντηση: β.

III.Χαρακτηριστικό του ρομαντικού κινήματος στην τέχνη είναι:

- α.η έννοια του «ωραίου»
- β. η έννοια του «υψηλού»
- γ.η έννοια της «αυτοαναφορικότητας»

Σωστή απάντηση: β.

IV.Κατά τους εμπειριστές φιλοσόφους η γνώση μας για τον κόσμο:

- α.προέρχεται κυρίως από τον ορθό λόγο
- β.είναι μάλλον ανέφικτη
- γ.προέρχεται κυρίως ή αποκλειστικά από τις αισθήσεις

Σωστή απάντηση: γ.

Ν.Στον συλλογισμό «οι γύπες είναι πουλιά, οι γύπες είναι σαρκοβόρα, άρα μερικά σαρκοβόρα είναι πουλιά» ο «ελάχιστων όρος»είναι:

- α.τα πουλιά
- β.οι γύπες
- γ.τα σαρκοβόρα

Σωστή απάντηση: γ.

1β.Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: πρακτική φιλοσοφία, ιδεαλισμός, κοινωνικό συμβόλαιο.

(μονάδες 15)

Πρακτική φιλοσοφία = αρχές που ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας. Περιλαμβάνει την ηθική, την πολιτική φιλοσοφία, αλλά και την αισθητική. Αλλιώς ονομάζεται και αξιολογία, διότι μας μιλάει για τις αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε.

Ιδεαλισμός = σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, το μόνο που υπάρχει είναι το πνεύμα, ο νους υπάρχει ως έννοια για τον άνθρωπο και ο θεός υπάρχει ως έννοια για το σύμπαν. Αυτό που θεωρούμε ως ύλη είναι μόνο παραστάσεις ή εκδηλώσεις του νου.

Κοινωνικό συμβόλαιο = νοερή συμφωνία μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας. Σύμφωνα με αυτή, κάθε ορθολογικά σκεπτόμενο άτομο αποδέχεται και συμμορφώνεται με κάποιες βασικές αρχές που αποβλέπουν στο κοινό συμφέρον, υπό την προϋπόθεση όμως ότι και όλα τα άλλα μέλη συμμορφώνονται με τις ίδιες αρχές. Το «κοινωνικό συμβόλαιο» αποτέλεσε τη βάση για την οικοδόμηση και νομιμοποίηση πολιτικών θεσμών (όπως ο θέσμος της κεντρικής εξουσίας ή κεντρικής αρχής).

ΘΕΜΑ Α2

2α. Με ποια επιχειρήματα οι νομιναλιστές φιλόσοφοι απορρίπτουν την ύπαρξη των καθολικών εννοιών και πώς τα κρίνετε;

(μονάδες 12)

Οι Νομιναλιστές φιλόσοφοι υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν καθολικές έννοιες μέσα στο νου μας. Κατά τους νομιναλιστές, οι άνθρωποι αποδίδουν στα πράγματα ονόματα ή «πινακίδες» χρησιμοποιώντας λέξεις. Ονομάζουν δηλ. τα πράγματα όπως τους φαίνονται και όχι όπως είναι στην πραγματικότητα. Εφόσον, λοιπόν, υποστηρίζουν ότι οι καθολικές έννοιες δεν υπάρχουν, τότε ο νους λειτουργεί με τον νόμο της ομοιότητας. Όταν δηλ. βλέπουμε ένα αντικείμενο, το συγκρίνουμε με αυτό που έχουμε στο μυαλό μας ως δεδομένο και λέμε αν είναι όμοιο ή ανόμοιο. Ωστόσο, έτσι όπως διατυπώνεται η θεωρία των νομιναλιστών μπορούμε να πούμε

ότι αυτοαναιρείται, διότι όταν συγκρίνουμε ένα αντικείμενο που βλέπουμε με ένα άλλο δεδομένο που έχουμε στο μυαλό μας, σημαίνει ότι κάθε φορά προσπαθούμε να βρούμε κάτι κοινό ανάμεσά τους. Αυτό όμως το κοινό είναι αναγκαστικά κάτι το γενικό ή καθολικό και όχι κάτι ατομικό, άρα αυτό το κοινό γνώρισμα ονομάζεται καθολική έννοια. Επομένως, η θεωρία του νομιναλισμού δημιουργεί πρόβλημα για το αν πιστεύει ή δεν πιστεύει στην καθολικότητα των εννοιών.

2β. Γιατί είναι δύσκολο στις μέρες μας να κατανοήσουμε το ιδεώδες των αρχαιοελληνικών αρετών;

(μονάδες 13)

Κάθε εποχή έχει τις δικές της αξίες και τα δικά της πιστεύω. Γι' αυτό και στις μέρες μας είναι δύσκολο να κατανοήσουμε πλήρως το ιδεώδες των αρχαιοελληνικών αρετών. Οι αρετές λοιπόν για τις οποίες μιλούσαν ο Σωκράτης, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης έχουν απόσταση από την έννοια της αρετής έτσι όπως την συλλαμβάνουμε εμείς σήμερα στην εποχή μας, διότι οι συνθήκες ζωής είναι τελείως διαφορετικές και πόσο μάλλον αν προσέξουμε ότι στις μέρες μας φαίνεται να έχει χαθεί σε μεγάλο βαθμό το συλλογικό, κοινωνικό ήθος που ενέπνεε τους αρχαίους προγόνους μας. Το ιδεώδες των αρχαιοελληνικών αρετών αποτελούν μια πολύ ισχυρή αντίληψη η οποία δεν είναι συμβατή με τον τρόπο ζωής του ανθρώπου του 21^{ου} αιώνα και γι' αυτό δεν μπορεί να γίνει επαρκώς κατανοητή από αυτόν. Είναι δύσκολο, λοιπόν, να μεταφέρουμε στην εποχή μας το αριστοτελικό πρότυπο ή την αριστοτελική ηθική, για παράδειγμα, και με βάση αυτή να κρίνουμε ως ηθικές ή μη ηθικές τις πράξεις του σύγχρονου ανθρώπου. Οι βάσεις της κοινωνίας αλλάζουν ανά εποχή, άρα είναι λογικό να αλλάζουν οι ιδέες και η συνολική θεώρηση του κόσμου.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου